

Ha ló nincs, a tehén is jó...

A Bakony észak-nyugati lankái és a Sokorói-dombvidék találkozásánál található Románd község határára október utolsó napjaiban, csodálatos színeivel visszavonhatatlanul rátelepedett az ősz. A falutól déli irányban, kellően távol található a Bosflór Kft. – a volt veszprémvársányi szövetkezet jogutódja – tehenészeti telepe, amely több szempontból is megnyeri az ide látogatók tetszését.

A '60-as-'70-es évek jellegzetes építészeti megoldásai, a fából készült íves kialakítású, mélyalmos istállóépületek, a klasszikus berendezkedés mellett az emberek közvetlensége és a női vezetői „uralom” mindenképpen a tetszetős jelenségek közé tartoznak. Ez utóbbi különösen, hiszen az *állattenyésztés nehéziparaként* aposztrofált tejtermelés jellemzően nem női foglalatosság. Ennek ellenére az ágazatvezetői és a telepvezetői munkaköröket is kvalifikált állattenyésztő hölgyek töltik be. Mindezek ellenére – vagy talán éppen ezért – a munkahelyi fegyelem megteremtése nem tartozik okvetlenül a napi feladatok közé. A telepvezetőként itt dolgozó **Nagy-Bittmann Ingrid** (28) azonban minden kételyt eloszlat, és minden kérdésre megadja a választ, ami a női vezetői beosztással és a fordított felállású koedukált munkavégzéssel kapcsolatos...

Nagy-Bittmann Ingrid, Románd

A Bakony lánya

Bittmann Ingrid a festői szépségű 600 lélekszámú Bakonyoszlopon született, és itt éltek az egyik ágon gazdálkodó – tehennel, földdel foglalkozó –, a másik ágon bányászokként dolgozó nagyszülei is. Német eredetű nevét, nagyapja kívánságára, egy németországi rokon neve után kapta, és ezt büszkén viseli.

A kisgyerekkori éveit a falun még a fáramászás, a bungiépítés, bújócskázás, fogócskázás és más egyszerű falusi gyerekjátékok, elfoglaltságok töltötték ki. Édesapja is bányász volt, édesanyja pedig élelmészvezetőként dolgozott egy ifjúsági táborban, ahol lovak is voltak a szabadidős programokhoz. Ez volt a „fertőzési góc” az ifjú hölgy számára – mint később kiderült –, majd pedig a család számára is, hiszen a lovak szeretete teljesen elhatárolódott, és részben átírta életük

forogatókönyvét. Olyannyira, hogy egy kisebb családi lovas birodalom alapításának a terveit fontolgatták egy ideig, majd pedig ezt meg is valósították, Bakonyszentkirály határában. Ingrid nyolcadikos volt, amikor mérhetetlen lóimádatának a család már nem tudott tovább ellenállni, és megkapta első lovát. Vonzották a nagytestű patások,

miközben a káráló baromfinépség egyáltalán nem állt közel hozzá. Ez utóbbiak, amellett, hogy egyáltalán nem tetszettek neki, még össze is karmolták, ha vesződni kellett velük. Felfrissülést, kikapcsolódást, örömet csak a lovak nyújtottak számára. Az állatok utódait is megtartották eleinte, így az állomány száma egyre nőtt.

Közben a középiskola kiválasztását már az állatszeretet motiválta, így került Győrbe, a Veres Péter Mezőgazdasági Szakképző iskolába és annak kollégiumába. Tetszett az oktatás, a tanulás és persze a város is, hiszen a falusi környezetből kiszakadva a nagyváros forgatagát is megismerhette. Az ötödik évben – érettségét követően – az állategészségügyi technikusminősítőt is elvégezte, és nem lehetett kérdés, hogy a további tanulmányait hol folytatja...

Mosonmagyaróvári gazdászévek

A középiskolát az egyetemi felvételi követte az Agrártudományi Egyetemre, ahova azonnal be is került. Ha nem sikerült volna, akkor a „B” verzió lép életbe, miszerint irány a munka világa, ami éppen olyan természetes lett volna számára, mint a tanulás.

A tanulmányai az általános agrármérnök képzéssel indultak, majd a lótenyésztés-lovassportok szakirányon folytatódtak. Ingrid kollégista volt, ennek összes előnyével, ahol kiválóan érezte magát. Jó évfolyam volt az övék – így emlékszik vissza –, ahol nem volt klikkesedés, ahol mindig vidám volt a hangulat, és összetartó közösségi élet folyt. Jól vette az akadályokat, főleg a szakmai tárgyakból jeleskedett, a nyelvtudás hiánya miatt azonban maradt még mára is restanciája.

Nagyon gyorsan eltelt az öt év, amelynek azért egy kellemes „szövődménye” is lett. Nevezetesen a párválasztás gondját is sikerült az egyetemen megoldani, hiszen a szaporodásbiológiai szakon, azonos évfolyamon végzett Nagy Szilárdal házasságot kötöttek. Portrénk szereplője hamarosan azonban felismerte, hogy a lóval kapcsolatos megszerzett ismeretek nem biztos, hogy olyan mértékben hasznosíthatók az életben, mint amelyet a képzés biztosított. A magyar lóállomány nagy része hobbilótartók kezében van, éppen ezért Ingrid az ismereteit „csak” az otthoni hobbilótartásban kamatoztathatta. Választani kellett azonban egy másik állatfajt, haszonállatot, amelyik nagytestű, emlős, és messze áll a rendszertanban a baromfitól. Ez lett a szarvasmarha...

Terápiás jelenléttel

Miközben a diploma megszerzése érdekében éppen ízelgette a német nyelv sajátosságait, és a nyelvizsgát fontolgatta, érkezett a munkalehetőség. A Bosflór Mezőgazdasági és Szolgáltató Kft. tehenészeti telepére kerestek szakembert a telepvezetői székbe, amely ajánlat a helyét tekintve és a megfelelő időben is jött Ingrid számára. Ugyan nem a tejtermelés volt a kedvenc szakterülete, de nem is várták el tőle, hogy azonnal emelje meg a tejtermelési mutatókat. Nagyjából másfél hónap volt a betanulási idő, ami alatt a telep minden szegletével és a magas vérhányadú tejelő Holstein Fríz-állománnyal is megismerkedett. Ebben segítségére volt szinte mind a 29 alkalmazott, akik az egyes szakterületeken dolgoztak. Ennek eredménye volt a viszonylag gyors beilleszkedés és hamarosan az önálló munkavégzés is. A munkakörök ugyan jól elkülönülnek egymástól, de egy vezető csak akkor érezheti a saját munkahelyi komfortját, ha szükség esetén minden beosztott munkáját képes lenne ellátni. Leginkább a két műszakvezetőt, ami a legközelebb áll a telepvezetői feladatokhoz, és akiknek a helyettesítése okozná a legnagyobb gondot. Nos, mára a dolgok olajozottan működnek; a napi munka és az ügyeletek is, ami a munka örömet és a sikerélményt biztosítja. A hölgyek állandó jelenléte pedig szinte terápiásan hat a férfi dolgozókra, szinte lesik a kívánságaikat, és hangos szóváltás a legkeményebb munkaszervezési vagy munkavégzési szituációkban sem hallik...

A Bosflór Kft. tehenészetének Holstein Fríz-állománya a mélyalmos istállóban

Szerethető munkahely lett

Tény, hogy a fiatal pályakezdő részéről óriási izgalom előzte meg az első munkanapot, amikor reggel 4 órára kellett munkába jönni – de nem a munka mennyisége, vagy az állatok mérete, viselkedése miatt. Sokkal inkább attól tartott, hogyan lesz képes beilleszkedni a közösségbe, hogyan tudja megtalálni a hangot a fizikai dolgozókkal – emlékszik vissza Bittmann Ingrid. Azt sejtette, hogy a tehenészeti munka rendkívül összetett a Bosflór Kft. telepén, még akkor is, ha a teljesítmények nem döntögetnek országos rekordokat. A 600-as tehénlétszám önmagában is tiszteletet parancsoló állományméret ahhoz, hogy összehangolt, jól begyakorolt napi teljesítményekre van szükség minden poszton, még akkor is, ha a szaporulat Bakonyszentlászlóra, az üszőtelepre kerül. Persze a tejelő tehenek körüli szakmai fogások részletességgel történő megismerése is időt vett igénybe, hiszen ezek alapjában eltérnek a lovakéitól. Aztán a műszakvezető oldalán, őt kísérve sikerült nagyon hamar elsajátítani a teendőket.

Így másfél hónap eltelté után már önálló munkavégzésre alkalmasan vállalta a megméretést, és a kezdeti izgalom is alábbhagyott. Fiatal női szakemberként nagyon jó fogadtatásban részesült, és a munkahelyi hierarchiában is képes volt gyorsan elfoglalni a helyét. Az emberek egyenlő félként, szakemberként fogadták be és kezelték, utasításait, kéréseit maradéktalanul végrehajtották. Kellemes meglepetés volt ez, hiszen ma, a munka világában a legszélsőségesebb vezető-beosztotti reakciókat, párharcokat hall és lát az ember, amikkel a pályakezdők gyakran nem képesek megbirkózni.

Miért mégis az állattenyésztésben?

A kiváló magyar agrárszakember-képzés gyakorlata hosszú ideje azon alapul és azért nagyon eredményes, mert temérdek diszciplínával ismertetik meg a hallgatókat. A gazdasági élet számos területén alkalmazható oklevéllel, pontosabban a vele kapott tudással és persze annak okos alkalmazásával a helytállás szinte bizonyosra vehető az élet minden területén. Bittmann Ingrid is elhelyezkedhetett volna kényelmesebb munkahelyeken – mint például bankban, biztosítóknál vagy akár az oktatásban – de nem tette, mert hivatástudatot és bizonyítási vágyat érzett magában. Sokan mások a fiatalok között, kényelmes környezetben, magas indulófizetéssel, gépkocsihasznával, telefonnal, stb. ellátva sokan jobban érzik magukat. Egy tehenészeti telepen – ahol ősztől tavaszig bizony a gumicsizma is dukál a sárral, ürülékkel szennyezett környezetben – általában kevésbé képzett, vegyes korú és többnyire idősebb emberekkel kell együtt dolgozni, velük kell a hangot megtalálni. Ez neki, egy kivétellel sikerült is ez ideig, de az egyetlen vitás ügyben is – egy traktoros ellenszegülé-

A 600-as tehénlétszám önmagában is tiszteletet parancsoló állományméret

sekor – áthelyezéssel sikerült érvényesíteni az akaratát.

Hogy mégis mi vonzotta a fiatal agrárszakember hölgyet ebbe a munkacsapatba, a választ erre úgy fogalmazza meg, hogy a közösség hívó szava, a befogadás egyszerű, őszinte és meztelen érzése. Kétségtelen, hogy a zömmel férfiakból álló alkalmazotti állomány számára hízelgő egy csinos fiatal hölgy társasága, ugyanakkor vezetői munkáját emellett várakozáson felüli türelem, megértés és tisztelet vette körül. Nem biztos, hogy ugyanezt megkapta volna egy fent említett „elegánsabb” munkahelyen, és – ahogy Ingrid mondja – ez minden pénznél többet jelent...

Szakmai élményekkel bővülő tudás

Az eltelt közel két évben Bittmann Ingrid megszokta a korai kelést, együtt ébred a természettel, majd a hajnali órákban autózik a munkahelyére, s közben forognak fejében a munkamenedzést jobbitás, gördülékenységét elősegítő gondolatok. A szakmai munkát elemezve annyit már megfogalmaz, hogy a tejtermelés ökonómiáján lehetne és kellene is változtatni a munkahelyén. A kiváló genetikai adottságokkal rendelkező Holstein Fríz-állományban több van, mint amit a jelenlegi eredmények mutatnak. Mégis elfogadja a vezetők állásfoglalását – akik minden bizonnyal tudják, amit hangoztatnak –, miszerint a tejtermelés folyamatát csak komplexitásában lehet vizsgálni. Minden változtatásnak és beavatkozásnak vannak kockázatai – ezt viszont ő is tudja már. Mégis előbb vagy utóbb el kell mozdulni a termelés növelése felé, amihez persze tőkeinjekcióra van szükség az ágazatban. Szívesen megvárná ebben a pozícióban azt a pillanatot, amikor a költségekkel bátrabban lehetne bánni, és persze cserébe lehetné az asztalra a növekvő hozamokat, a magasabb árbevétel és nyereséget. Egyelőre még nem ő dönti el a közeljövő gazdasági lépéseit, de már fogalmazza magában, hogy mit lehetne másképpen, jobban, gazdaságosabban tenni a cél érdekében. Nem szeretné, ha nem lenne kész megoldás a fejében akkor, amikor a gazdaság vezetői megkérdeznék: „hogyan tovább, előre ön szerint?”

A közel 7.000 literes jelenlegi laktációs tejtermelés sok munkát ad, de lehetne ugyanennyi munkával nagyobb

A kiváló genetikai adottságokkal rendelkező Holstein Fríz-állományban több van, mint amit a jelenlegi eredmények mutatnak

a mennyiség, magasabb a zsír- és a fehérjetartalom. Persze ezt a jelenlegi vezetés is pontosan tudja, és a közelmúlt válsága után, szűkös költségoldal mellett nehéz a takarmányozási viszonyokban, a tartási körülményekben változtatni, előbbre lépni. A napi 12.000 liter tej sorsa is adott, hiszen az a szomszédos település, Gic sajtüzemébe kerül, amely a Bosflór Kft.-vel közös holding része. Ebből a zárt termelési-értékesítési gyakorlatból következik, hogy minden bizonnyal magasabb árat is el lehetne érni a tejért, de a közös érdek e tekintetben is kötelez...

Az állattartás és tejtermelés szakmaiságának rejtjelmeibe tehát már belelát a fiatal agrárszakember, de a gazdasági háttér egyéb összefüggéseit egyelőre még izlelgeti. Nem minden az, aminek látszik ebben a munkában, de mindenképpen jó szakmai gyakorlat, jó kezdés az életpálya további részéhez – így lehetne sommáznai a sok kitartást és fizikai munkát igénylő állattenyésztői hivatást az ő szemszögéből...

Sajátos életformát igénylő hivatás

Bittmann Ingrid munkaideje behatárolt, de ha bármilyen műszaki probléma, nehéz ellés, állatszállítás, kényszervágóba szállítás vagy más egyéb közbejön, akkor természetesen marad, ameddig szükséges. Éppen ezért itt a munkaidőt nézni felesleges, el kell végezni az éppen adódó és halaszthatatlan feladatot, és csak utána, nyugodt lelkiismerettel lehet hazaindulni. Az otthon egyelőre a szülői ház, amely a 19 km-re lévő Bakonyoszlopon van. Fiatal házasként a szülőikkel élnek, de már körvonalazódik a saját otthon vásárlása Bakonyszentkirályon.

A férj, Nagy Szilárd a győri Veres Péter Mezőgazdasági Szakiskola tanára, aki szintén szereti a lovakat,

de a profi lovaglással még hadilábon áll. Nem így Ingrid, mert ő, ha teheti, azonnal a már említett lóistállóhoz, kedvenceihez siet, ápolja, gondozza és természetesen mozgatja is őket. Most öten vannak a lovak, Kishéri félvérek, amelyeket kizárólag sportcélra tartanak, a család a saját szórakozására, gyönyörűségére. Szaporulat nincs, azért, mert mostanság nem éri meg – mondja. A lovaglás viszont a lótartás semmihez sem fogható jutalma, amelyet a csodálatos bakonyi környezetben maradéktalanul ki kell élvezni. Ez az elfoglaltság lefoglalja a szabadidőt, emellett már alig jut idő másra. Aki hölgy léte mezőgazdász – azon belül is állattenyésztőnek – tanul, és hivatástudattal van felvértezve, azt nem zavarhatja ez az életforma. El kell fogadni azt is, hogy az állattenyésztőknek az ünnepek, a vásárnapok egybefolyanak a hétköznappal, legyen az akár az éppen közelgő karácsony. Talán éppen ez lesz az utolsó szenteste, amelyet – a várakozás időszaka után – még a szülőikkel és a családban, Bakonyoszlopon töltenek. A karácsonyi hangulatban, a gyertyák imbolgó fénye mellett azonban kimondatlanul is érződik majd, hogy a szeretet jegyében, de már a saját jövőjüket, önálló életüket tervezik minden együtt töltött ünnepi percben is. Különösen, ha nem adódik ügyelet, ha nem lesz rendkívüli esemény a tehenészetben, és Bittmann Ingridet nem szólítja el egy időre az ünnepléstől a köteleesség.

Ezt akarta, ezt vállalta, és mindent megtett azért, hogy az életpályára állás sikerüljön. Miután ez a vágya teljesült, most élvezi minden pillanatát, mosolyog, és már azon gondolkodik, hogy a leendő gyermekeik számára hogyan tudná ezt az életérzést, az állatok szeretetét és a munka örömét továbbítani...

Nagy Zoltán